

## Gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet mellan Affärsverket svenska kraftnät och Energinet DK

### Beslut

1. Energimarknadsinspektionen (Ei) godkänner Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnät) förslag till gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet i Danmark elområde 2 och Sverige.
2. Beslutet gäller under förutsättning att den danska tillsynsmyndigheten Forsyningstilsynet fattar ett beslut med samma innebörd.
3. Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

### Beskrivning av ärendet

Svenska kraftnät lämnade in en ansökan den 3 september 2021 om att Ei ska godkänna ett förslag till gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet, i enlighet med artikel 33.1 i Kommissionens förordning (EU) 2017/2195 (förordning (EU) 2017/2195). Förslaget hade tagits fram tillsammans med den danska systemoperatören, Energinet.

I februari 2022 beslutade Ei att förslaget inte kunde godkännas och Ei skickade därför en begäran om ändring av förslaget till Svenska kraftnät. Svenska kraftnät kom in med ett reviderat förslag den 1 april 2022.

### Ansökan

Svenska kraftnäts förslag till gemensamma och harmoniserade regler för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet mellan Danmark elområde 2 och Sverige omfattar produkterna:

- FCR-N upp- och nedreglering,

- FCR-D uppreglering, samt
- FCR-D nedreglering.

Av förslaget framgår att öppningstiden för att lämna in bud på FCR-balanskapacitet ska vara klockan 00:00 sju dagar före leveransdagen (D-7). De systemansvariga ska genomföra upphandlingen av FCR-balanskapacitet vid två tillfällen (auktioner) och båda auktionerna ska äga rum dagen före leverans (D-1). Marknadsaktörerna ska lämna bud senast klockan 00:30 dagen före leveransdagen (D-1) för den första auktionen och klockan 18:00 D-1 för den andra auktionen. Buden ska kunna avse alla marknadstidsenheter under leveransdagen. Leverantörer av balanstjänster ska få information om resultatet från den första auktionen senast klockan 06:30 D-1 och resultatet från den andra auktionen senast klockan 19:00 D-1. Resultatet av respektive auktion ska publiceras senast 60 minuter efter att leverantörerna av balanstjänster fått informationen.

Buden ska accepteras i prisordning. I den första auktionen avropar den systemansvariga buden med syftet att minimera den totala upphandlingskostnaden för leveransdagen. Den förväntade upphandlingskostnaden avgör. I den andra auktionen avropas buden för att uppfylla dimensioneringsreglerna som fastställts för respektive systemoperatör i enlighet med artikel 118.1 i Kommissionens förordning (EU) 2015/1485 (förordning (EU) 2015/1485).

Som längst fram till och med den 31 januari 2024 ska prissättning av FCR-balanskapacitet gentemot leverantörer av balanstjänster ske till budpris. Senast den 1 februari 2024 ska priset istället vara marginalpriset, det vill säga det högst avropade budets pris. Avräkningen mellan Energinet och Svenska kraftnät baseras på budpriser fram till övergången till marginalprissättning. Därefter baseras även avräkningen mellan dem på marginalpris.

Senast tolv (12) månader efter godkännande av detta förslag ska det vara genomfört. Energinet och Svenska kraftnät har hållit offentliga samråd i enlighet med artikel 10.4 i förordning (EU) 2017/2195.

### Samråd

Ei har i prövningen av förslaget samarbetat med den danska tillsynsmyndigheten, Forsyningstilsynet. Ei och Forsyningstilsynet har enats om att ändra artikel 1.3 i det reviderade förslaget för att tydliggöra att den region som villkoren ska omfatta är Danmark elområde 2 och Sverige. I övrigt har förslaget godkänts.

## Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

### *Kommissionens förordning (EU) 2017/2195*

Syftet med denna förordning är att

- a) främja en effektiv konkurrens, icke-diskriminering och öppenhet på balansmarknader,
- b) öka effektiviteten i balansering samt effektiviteten hos europeiska och nationella balansmarknader,
- c) integrera balansmarknader och främja möjligheter till utbyte av balanstjänster och samtidigt bidra till driftsäkerhet,
- d) bidra till en effektiv och långsiktig drift och utveckling av elöverföringssystemet och elsektorn i unionen och samtidigt underlätta ett effektivt och konsekvent funktionssätt av dagen före-, intradags- och balansmarknader,
- e) säkerställa att upphandlingen av balanstjänster är rättvis, objektiv, öppen och marknadsbaserad och gör att man kan undvika onödiga inträdeshinder för nya aktörer, bidra till likviditeten på balansmarknaderna samtidigt som man förhindrar otillbörlig snedvridning på den inre marknaden för el,
- f) underlätta deltagande av efterfrågeflexibilitet, inbegripet aggregering av anläggningar och energilagring, och samtidigt säkerställa att de konkurrerar med andra balanstjänster på lika villkor och, vid behov, agera oberoende när de betjänar en enda förbrukningsanläggning,
- g) underlätta deltagandet av förnybara energikällor och stödja uppnåendet av Europeiska unionens mål för utbyggnaden av förnybar elproduktion (artikel 3.1).

Vid tillämpningen av denna förordning ska medlemsstater, relevanta tillsynsmyndigheter och systemansvariga

- h) tillämpa principerna om proportionalitet och icke-diskriminering,
- i) säkerställa öppenhet,
- j) tillämpa principen om optimering mellan högsta totala effektivitet och lägsta totala kostnader för alla berörda parter,
- k) säkerställa att systemansvariga för överföringssystem så långt som möjligt utnyttjar marknadsbaserade mekanismer för att säkerställa nätsäkerhet och nätstabilitet,

- l) säkerställa att utvecklingen av termins-, dagen före- och intradagsmarknaderna inte äventyras,
- m) respektera det ansvar som anförtrotts den relevanta systemansvariga för överföringssystemet för att trygga systemsäkerheten, även enligt krav i nationell lagstiftning,
- n) samråda med berörda systemansvariga för distributionssystem och ta hänsyn till möjlig inverkan på deras system,
- o) ta hänsyn till överenskomna europeiska standarder och tekniska specifikationer (artikel 3.2).

Varje tillsynsmyndighet, eller i tillämpliga fall byrån, ska godkänna de villkor eller metoder som har utarbetats av de systemansvariga för överföringssystem enligt punkterna 2,3 och 4. Innan byrån eller de relevanta tillsynsmyndigheterna godkänner villkoren eller metoderna ska de vid behov, efter samråd med respektive systemansvariga för överföringssystem se över förslagen för att säkerställa att de är förenliga med denna förordnings syfte och bidrar till marknadsintegration, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en väl fungerande marknad (artikel 5.1).

Förslagen till följande villkor eller metoder, och eventuella ändringar av dessa, ska vara föremål för godkännande av alla tillsynsmyndigheter i den berörda regionen:

- b) för det geografiska område som berör två eller flera systemansvariga för överföringssystem som utbyter eller är ömsesidigt villiga att utbyta balanskapacitet, fastställandet av gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av balanskapacitet i enlighet med artikel 33.1 (artikel 5.3).

Ett förslag till villkor eller metoder ska innehålla en föreslagen tidsplan för deras genomförande och en beskrivning av deras förväntade effekt på målen för denna förordning. Tidsramarna för genomförandet ska vara högst tolv månader efter godkännandet från de relevanta tillsynsmyndigheterna, med undantag av de fall där alla relevanta tillsynsmyndigheter är överens om att förlänga tidsramen för genomförandet eller där olika tidsramar fastställs i denna förordning. (artikel 5.5).

Om godkännandet av villkor eller metoder i enlighet med punkt 3 i denna artikel eller av ändring i enlighet med artikel 6 kräver ett beslut av fler än en tillsynsmyndighet ska de relevanta tillsynsmyndigheterna samråda, samordna och driva ett nära samarbete med varandra för att nå en överenskommelse. Om byrån

avger ett yttrande ska detta yttrande beaktas av de relevanta tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna, eller byrån om den är behörig, ska fatta beslut om de inlämnade villkoren eller metoderna eller, i förekommande fall, från det att den sista tillsynsmyndigheten tagit emot villkoren eller metoderna. Perioden ska börja dagen efter den dag då förslaget lämnades in till byrån i enlighet med punkt 2, till den sista berörda tillsynsmyndigheten i enlighet med punkt 3 eller, i tillämpliga fall, den relevanta tillsynsmyndigheten i enlighet med punkt 4 (artikel 5.6).

Om byrån, en relevant tillsynsmyndighet eller samtliga relevanta tillsynsmyndigheter gemensamt begär en ändring för att godkänna de villkor eller metoder som lämnats in i enlighet med artikel 5.3, 5.3, respektive 5.4, ska de berörda systemansvariga för överföringssystem senast två månader efter begäran från byrån eller de relevanta tillsynsmyndigheterna gemensamt lämna in ett förslag till ändrade villkor eller metoder för godkännande. Byråns eller de relevanta tillsynsmyndigheterna ska besluta om de ändrade villkoren eller metoderna inom två månader från att de lämnats in (artikel 6.1).

Åtminstone förslagen i enlighet med punkterna a, b, c, d, e, f, g, h, i, n och o i artikel 5.3 ska vara föremål för offentligt samråd på berörd regional nivå (artikel 10.4).

Alla systemansvariga för överföringssystem i kontrollblocket för lastfrekvensreglering ska regelbundet och minst en gång per år se över och definiera reservkapacitetskraven för kontrollblocket för lastfrekvensreglering eller planeringsområdena för kontrollblocket för lastfrekvensreglering i enlighet med de dimensioneringsregler som avses i artiklarna 127, 157 och 160 i förordning (EU) 2017/1485. Varje systemansvarig för överföringssystem ska genomföra en analys om optimalt tillhandahållande av reservkapacitet som syftar till att minimera kostnaderna i samband med tillhandahållandet av reservkapacitet. Denna analys ska beakta följande alternativ för tillhandahållandet av reservkapacitet:

- a) Upphandling av balanskapacitet inom kontrollområdet och utbyte av balanskapacitet med angränsande systemansvariga för överföringssystem, i tillämpliga fall.
- b) Delning av reserver, i tillämpliga fall.
- c) Volymen icke avtalade bud på balansenergi som förväntas vara tillgängliga både inom deras kontrollområde och inom de europeiska

plattformarna med hänsyn till tillgänglig kapacitet mellan elområden (artikel 32.1).

Varje systemansvarig för överföringssystem som upphandlar balanskapacitet ska definiera reglerna för upphandling av balanskapacitet i förslaget för de villkor för leverantörer av balanstjänster som utarbetats i enlighet med artikel 18. Reglerna för upphandling av balanskapacitet ska överensstämma med följande principer:

- a) Upphandlingsmetoden ska vara marknadsbaserad för åtminstone frekvensåterställningsreserverna och ersättningsreserverna.
- b) Upphandlingsprocessen ska i möjligaste mån genomföras på kortsiktig bas och där det är ekonomiskt effektivt.
- c) Den avtalade volymen får delas upp i flera avtalsperioder (artikel 32.2).

Upphandlingen av balanskapacitet uppåt och balanskapacitet nedåt för åtminstone frekvensåterställningsreserverna och ersättningsreserverna ska utföras separat.

Varje systemansvarig för överföringssystem får lämna in ett förslag till den relevanta tillsynsmyndigheten i enlighet med artikel 37 i direktiv 2009/72/EG med begäran om undantag från detta krav. Förslaget om undantag ska omfatta

- a) specifikation av den tidsperiod under vilken undantaget skulle gälla,
- b) specifikation av den volym balanskapacitet för vilken undantaget skulle gälla,
- c) analys av effekten av ett sådant undantag när det gäller deltagandet av balansresurser i enlighet med artikel 25.6 b,
- d) motivering för undantaget som visar att ett sådant undantag skulle leda till större ekonomisk effektivitet (artikel 32.3).

Två eller flera systemansvariga för överföringssystem som utbyter eller är ömsesidigt villiga att utbyta balanskapacitet ska utarbeta ett förslag om inrättandet av gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av balanskapacitet, samtidigt som hänsyn tas till de krav som fastställs i artikel 32 (artikel 33.1).

#### ***Ellagen (1997:857)***

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen (12 kap. § 1 b).

## Ei:s motivering till beslutet

### *Prövning av förslag till gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet*

Svenska kraftnät har lämnat in ett förslag om gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet i Danmark elområde 2 och Sverige (elområdena 1–4). Förslaget är framtaget tillsammans med Energinet i enlighet med artikel 33.1 i förordning (EU) 2017/2195.

Förslaget omfattar produkterna FCR-N upp- och nedreglering, FCR-D uppreglering samt FCR-D nedreglering och innehåller de gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling som Energinet och Svenska kraftnät ska tillämpa för produkterna.

Av förslaget framgår att reglerna ska användas på elområdesgränserna SE4–DK2, SE4–SE3, SE3–SE2, och SE2–SE1. Mot bakgrund av att förslaget omfattar gemensamma och harmoniserade regler för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet mellan Energinet och Svenska kraftnät så är det inte relevant att specificera enskilda elområdesgränser. Ei har, efter överenskommelse med Forsyningstilsynet, därför valt att förtydliga att villkoren ska gälla utbyte och upphandling i Danmark elområde 2 och Sverige.

Öppningstiden för inlämning av bud är enligt förslaget D-7. Upphandlingen sker vid två auktioner, båda D-1, där buden avropas i prisordning. Svenska kraftnät ska i den första auktionen upphandla FCR-balanskapacitet med syftet att minimera de totala upphandlingskostnaderna baserat på förväntningar. I den andra auktionen ska Svenska kraftnät upphandla FCR-balanskapacitet för att uppfylla dimensioneringskraven i enlighet med artikel 118.1 i förordning (EU) 2015/1485. Ei bedömer att beskrivningen i förslaget av de regler och villkor för hur bud på FCR-balanskapacitet ska lämnas in och hur de avropas i respektive auktion är tillräckligt tydlig och kan godtas.

Som längst fram till och med den 31 januari 2024 ska prissättning av FCR-balanskapacitet gentemot leverantörer av balanstjänster ske till budpris. Svenska kraftnät ska senast från den 1 februari 2024 införa marginalprissättning för FCR-balanskapacitetsprodukter. Svenska kraftnäts motivering till tiden för införandet av marginalprissättning framstår som tillräcklig och det saknas därför skäl att ifrågasätta förslaget i denna del.

Förslaget innehåller två avräkningsmodeller mellan Svenska kraftnät och Energinet: En för perioden fram till som längst 31 januari 2024 och en som ska gälla senast från och med 1 februari 2024. Datumet koppar till den senaste tidpunkt Svenska kraftnät i enlighet med dessa harmoniserade regler ska ha infört marginalprissättning och de föreslagna avräkningsmodellerna är även i övrigt förenliga med kraven i förordning (EU) 2017/2195.

Slutligen tar förslaget också hänsyn till de krav som fastställs i artikel 32 i förordning (EU) 2017/2195 och Ei bedömer därmed att allt väsentligt ingår för att gemensamma och harmoniserade regler och processer för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet ska kunna införas i enlighet med förslaget.

#### ***De formella kraven på ansökan och beslutsprocessen***

De gemensamma och harmoniserade reglerna och processerna för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet ska implementeras senast tolv (12) månader efter godkännande av förslaget. Kravet om tidsplan för genomförande är därmed uppfyllt.

Svenska kraftnät har konsulterat förslaget genom ett offentligt samråd i enlighet med artikel 10.4 i förordning (EU) 2017/2195. Ei har samordnat förslaget med Forsyningstilsynet.

De formella kraven på beslutsprocessen är därmed uppfyllda.

#### ***Sammantagen bedömning***

Av utredningen i ärendet framgår att Svenska kraftnäts förslag till gemensamma och harmoniserade regler och villkor för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet tar hänsyn till de krav som fastställs i artikel 32 i förordning (EU) 2017/2195. Förslaget strider inte heller mot de mål som anges i artikel 3 i förordning (EU) 2017/2195.

De föreslagna gemensamma och harmoniserade regler och villkor för utbyte och upphandling av FCR-balanskapacitet strider heller inte mot övriga krav i förordning (EU) 2017/2195.

Mot denna bakgrund finner Ei att Svenska kraftnäts ansökan, med Ei:s ändring av artikel 1.3, kan beviljas. Förslaget ska därför godkännas.



## Hur man överklagar

Information om hur man överklagar finns i bilaga 2, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Ulrika Hesslow. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen Therése Hindman Persson, avdelningschefen Caroline Törnqvist, analytikern Tobias Johansson samt analytikern Tobias Lusth, föredragande.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Ulrika Hesslow

Tobias Lusth

Beslutet publiceras i e-diariet som nås via Ei:s webbplats.

## Bilagor

1. Ansökan – Energinet and Svenska kraftnät legal proposal in accordance with Article 33 EB Regulation
2. Så här gör du för att överklaga beslutet

## Skickas till

Affärsverket svenska kraftnät

ACER – Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter